

Platteland Plus-project

'Tussen Dries en Durme'

Aan de Sombekedries in Waasmunster zal vzw LIA (biedt hulp aan jongeren en gezinnen in problematische leefsituaties) haar tuin speciaal herinrichten en gedeeltelijk openstellen om buurtbewoners en passanten een gezellige ontmoetingsplaats aan te bieden.

De heraanleg focust op ontmoeting, speelnatuur, landschapsbeleving en een ecologisch beheer met een trage weg langsheen een hoogstamboomgaard, hooiland, poel, heg en streekeigen bos.

Deze nieuwe trage weg verbindt Sombekedries, benedendries en Durme. Zo komen we uit bij het cultuurhistorisch en landschappelijk waardevol Beerkaaihuis. Dat wordt gerenoveerd en wordt een educatief en pedagogisch trefpunt.

Zowel het 'LIA-park' als het 'Beerkaaihuis' dragen bij aan het vermaatschappelijken van hulp en inclusie van maatschappelijk kwetsbare jonge mensen.

De kloostertuin zal toegankelijk zijn tijdens de openingsuren van LIA (van zonsopgang tot zonsondergang).

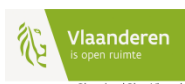
Het project 'Tussen Dries en Durme' zal de volgende doelstellingen realiseren:

- Verbinding en ontmoeting
- Natuureducatie, natuurbeleving, landschapsbeleving
- Recreatie en toerisme
- Inclusie
- Sociale cohesie versterken door samen te werken in natuur en park

Info:

- www.rlsd.be > [wat](#) > [educatie](#) > [speelnatuur](#)
- Inhoudelijke vragen over de herinrichting van de tuin:
Regionaal Landschap Schelde-Durme, ann@rlsd.be of 052 33 89 15.
- Andere vragen: vzw Lia, info@vzwlia.be of 052 46 04 27.

Dit project past binnen de maatregel voor plattelandontwikkeling Platteland Plus, gefinancierd door de Provincie Oost-Vlaanderen en Vlaanderen.

Platteland Plus: Vlaanderen en provincie Oost-Vlaanderen investeren in hun platteland

Nieuwe trage weg

Het ontwerp voor het Lia-park ontstaat als **een groene long** dat de typische dorpskern van Sombeke verbindt met het achterliggende natuurgebied aan de Durme. Hierbij ontstaat een nieuw tussengebied, een ontmoetingsruimte voor verschillende doelgroepen, in **verbinding** met het omliggende landschap.

Via een bestaand trage wegennetwerk kan de wandelaar en gebruiker het landschap beleven. Langs de benedendries en de Smoorstraat bevindt zich achtereenvolgens het recent ingerichte speelbos voor de jeugdverenigingen uit de buurt en het 'Beerkaaihuis'.

Het openstellen van de parktuin impliceert een nieuwe wandellus die huidige en toekomstige wandelaars zullen kunnen gebruiken. Deze nieuwe wandelweg, die dwars door het park loopt en zo de verbinding maakt tussen boven- en benedendries, vormt de ontbrekende schakel in het huidige wandelnetwerk.

Sociaal contact

Bijzondere aandacht gaat uit naar de **verschillende doelgroepen** die momenteel gebruik maken van de tuin en de nieuwe gebruikers die uitgenodigd zullen worden om het park te ontdekken, te verpozen en te spelen. Op die manier wordt het Lia-park een **kruispunt** waar ouderen, jeugd, zorgmedewerkers, kinderen, buurtbewoners en scholen uit de buurt elkaar ontmoeten.

De nieuwe fruitboomgaard grenst aan het volkstuintje, zodat er niet alleen een visuele link is tussen beide. De tuin staat in verbinding met de boomgaard via een klappoortje, zodat de tuinders uitgenodigd worden om in de toekomst een appel te komen plukken. Deze boomgaard is ook een rustplek voor de zorgbehoevende jeugd van centrum De Knoop, waarbij fruit en kleinvee voor begrazing de zintuigen prikkelen en tot rust kunnen brengen. De boomgaard is omheind met een natuurlijke 'gelegde meidoornheg'.

Ouderen kunnen uitrusten op een rustige zitplek langs de speelheuvels of struikenbosjes terwijl ze spelende jeugd gadeslaan. Er kan een praatje gemaakt worden tussen medewerkers en toevallige voorbijgangers. De wisselwerking tussen de verschillende gebruikers is dan ook een belangrijke factor om de **sociale cohesie** te versterken.

Biodiversiteit

De **landschapsbeleving en natuurwaarde** spelen geen figurantrol in het ontwerp, maar maken deel uit van een totaalvisie. Een doordachte invulling van de open ruimte is nodig om verschillende functies op elkaar af te stemmen. Er wordt niet alleen zichtgroen voorzien, maar ook gebruiksgroen in de vorm van speelheuvels, struikenbosjes om kampen in te bouwen, een educatieve vlonder langs de poel om wateronderzoek uit te voeren en voldoende rustmogelijkheden om in groep of zelfs alleen even te bekomen en te reflecteren.

Beheer en onderhoud

Een **beheervisie** is noodzakelijk om de natuurwaarde te versterken en verhogen, zoals het ecologisch herstel van de poel, het inperken van rododendron en het rooien van de zieke sparren en andere exoten. Er wordt gestreefd om de spontane ontwikkeling van streekeigen vegetaties zoveel mogelijk kans te geven en waar nodig aangevuld met een doordachte beplanting. Ook de omvorming van het gazon naar een bloemrijk grasland moet op termijn niet alleen de kwaliteit van het zichtgroen verhogen (kleurrijke kruidachtigen), het beoogt een verhoging van de biodiversiteit goed voor insecten, vogels en andere kleine dieren. Het sparrenbos maakt plaats voor een gemengd loofbos met soorten die van nature op een zandgrond voorkomen (vb. zomereik, ruwe berk, ratelpopulier, tamme kastanje en gewone esdoorn).

LIA zal het toekomstige beheer van het park op zich nemen. Hierbij worden zo veel mogelijk samenwerkingen opgestart, zodat het beheer van het park **een extra natuureducatieve waarde** krijgt. Zo wordt eraan gedacht dat de jongeren mogelijk de tuinmannen kunnen bijstaan, er een zeisploeg opgericht kan worden, er een meter en peter kunnen worden aangeduid voor de nieuwe trage weg,...

Creatief spelen

Glooiende lijnen kenmerken de **vormgeving**. De lobben van de landschappelijke lage speelheuvels vormen dan weer avontuurlijke hindernissen met natuurlijke materialen, maar evengoed rustruimten met voldoende mogelijkheden om te zitten en te liggen. Deze speelheuvels worden ingezaaid met inheemse bloemenmengsels, niet alleen mooi voor het oog, maar ook goed voor de biodiversiteit (wilde bijen).

Tussen de speelheuvels is er ruimte voorzien om te voetballen, waarbij er van een arena gekeken kan worden naar de sportieve jeugd. Er zijn geen speeltoestellen, maar door creatief gebruik van natuurlijke materialen zoals zwerfkeien, boomstammen en wilgenhutten, wordt de spelende jeugd geprikkeld om te spelen in én met de natuur (zie doelstellingen sociaal - speelnatuur). Nevenpaadjes worden niet voorzien in een halfverharding, dan wel in gemaaide sierlijke paadjes tussen heuvels, poel en struikenbosjes om een zo natuurlijk mogelijk uitzicht te creëren. Op die manier is het ook duidelijk dat de hoofdweg in halfverharding de verbinding maakt tussen boven- en benedendries, of anders de circulatie tussen dorpskern en landschap.

De Kloostertuin

Het oorspronkelijke weeshuis in Sombeke was gekoppeld aan het klooster en de daarbij horende kloostertuin. Geheel conform de tijdsgeest werd de tuin aangelegd met vooral uitheemse sparren, rozenstruiken, goedverzorgde grasperken en een vijver. De tuin was dan ook vooral een 'kijktuin' om te wandelen en de speelruimte voor de kinderen beperkte zich tot enkele speeltoestellen. De kloostertuin was volledig afgesloten en ook geheel conform de tijdsgeest werden de kinderen binnen en de maatschappij buiten de muren gehouden.

Toen het klooster, tot begin jaren '90, nog bewoond werd door kloosterlingen was er ook een grote moestuin. De tuinman waarvan we enkele jaren geleden, na mee dan 30 jaar dienst, afscheid namen, had aan het onderhoud van dit park een bijna voltijdse baan. Na zijn pensioen verloederde de tijnen.

De tijden veranderen en nu LIA erfpachter is van dit domein, zijn nieuwe doelen geformuleerd:

“We willen een gebruikersvriendelijke tuin met ruimte voor het ontwikkelen van creativiteit en ervaringsgerichte activiteiten. We kiezen voor een onderhoudsvriendelijke, ecologische tuin en bij de concrete uitwerking willen we ook de buurt betrekken.”

Niet isoleren, maar ontmoeten

Tendenzen binnen de jeugdhulp tonen het belang van ontmoeten en participatie aan, daar waar vroeger voor isolatie en bescherming tegen de maatschappij werd gekozen. Door het park open te stellen (met behoud van de privétuinen voor de verschillende leefgroepen), zal er meer passage zijn op het domein en kunnen kinderen samenspelen met de buurtkinderen en zijn er spontane ontmoetingen met buurtbewoners en jongeren.

Jongeren met een interesse voor moestuinieren kunnen samenwerken met de samentuiniers. Ook zullen de jongeren meewerken aan het hooilandbeheer van de site, op deze manier zetten ze zich in voor de leefomgeving in Sombeke en zijn ze ook zichtbaarder voor de buurtbewoners. Bij de aanplant van de 'gelegde heg' zal een specialist samen met de jongeren deze cultuurhistorische technieken doorgeven.

Ecologie

Op dit moment is er niet meer veel over van de voormalige kloostertuin. Een ecologisch herstel met een aangepaste profilering met flauw talud, een doordacht beheer en de juiste nazorg verhoogt de biodiversiteit en heeft bovendien een landschappelijk waardevol resultaat.

De heraanleg heeft dus als doel om de landschaps- en natuurbeleving te vergroten. Om hier op in te spelen dient de ruimte prikkelend te zijn door de belevingswaarde voor zachte recreatie te verhogen met aandacht voor biodiversiteit en ecologie. Ook een eenvoudige houten vlonder langs de waterkant nodigt uit om te kijken, te zoeken en te leren over alles wat leeft in het water.

Beerkaaihuisje

Historiek

Het Kaaiken - of 't Klein Kaaiken of de Beirkaai - in Sombeke, waarvan de oudste vermeldingen uit de 17de eeuw dateren, werd [tot in het interbellum gebruikt om beer te lossen die afkomstig was uit Antwerpen of Gent](#). Die beer werd opgeslagen in grote gemetste putten. Aan de kaai stond ook een (Beer)kaaihuisje dat dienst deed als café voor schippers en boeren die beer kwamen leveren of ophalen.

De Beerkaai was tot voor kort eigendom van de brouwersfamilie Van Overstraeten (Hamme), die verwant was met de brouwersfamilie De Brabander in Elversele. De nieuwe eigenaar is de nv Waterwegen en Zeekanaal.

Bij Toerisme Waasmunster en de milieuraad van Waasmunster hoopt men het gebied te kunnen linken aan De Koolputten en het Rochusveer in het Meulendijkbroek.

Het Beerkaaihuisje werd opgenomen in de inventaris van onroerend erfgoed. Het wordt omschreven als bewaard maar niet beschermd.

[Vzw LIA is sinds 1 juli 2015 consessiehouder van het Beerkaaihuisje met bijbehorende tuin.](#)

Situering en context

De site is gelegen in het te ontpolderen gebied Groot Broek aan de Durme in de gemeente Waasmunster. De ontpoldering werd vastgelegd in het (geactualiseerd) [Sigmoplan](#).

Omdat de Beerkaaisite gelegen is in een gebied dat deel uitmaakt van het Sigmoplan, is het essentieel dat de toekomstige ontwikkeling van het Groot Broek wordt meegenomen. Enerzijds zal de omgeving rond de Beerkaaisite immers ingrijpend veranderen. Anderzijds definieert het Sigmoplan voor het Groot Broek een aantal contouren die zowel mogelijkheden bieden maar ook beperkingen opleggen.

Toekomst Beerkaaihuisje

Het Sigmoplan combineert waterbeheersing met de ontwikkeling van bijkomende natuurgebieden. Daarvoor worden o.a. gebieden ontpolderd. Een gebied dat ook ontpolderd wordt is het Groot Broek (Waasmunster/Elversele) en het Klein Broek (Elversele).

Een specifiek aspect aan het gebied is de aanwezigheid van het 'Beerkaaihuisje', een voormalig café voor schippers en boeren dat als bewaard erfgoed is geïnventariseerd. Door het Beerkaaihuisje te renoveren wordt enerzijds [waardevol erfgoed bewaard](#). Anderzijds biedt een gerenoveerd Beerkaaihuisje de kans om een [aantal functies te vervullen](#) die aansluiten bij de (toekomstige) ontwikkeling en beleving van het Groot en Klein Broek.

Lia vzw heeft zich bij stedenbouw geïnformeerd omtrent de bouwfysische toestand en de erfgoedbescherming van het beerkaaihuisje. Er mogen verbeteringswerken uitgevoerd worden als er niets gewijzigd wordt aan de structuur van het gebouw, noch betreffende de indeling, noch betreffende het buitenuitzicht. De ramen bijvoorbeeld zullen conform de huidige ramen gemaakt worden. Deze beperkte renovatie vormt de kern van het subsidiabele onderdeel van deze projectsite. De renovatie is nodig om de doelstelling als ontmoetingsplek te kunnen realiseren met de verschillende partners.

Hoofddoel van het project is het faciliteren van functies die aansluiten bij de ontwikkeling en beleving van het Groot en Klein broek waarbij de Beerkaaihuissite dienst doet als vertrek- of (kort)verblijfplaats.

Uitgangspunt is dat voor de herbestemming van de Beerkaaisite en het latere beheer op maatschappelijk verantwoorde wijze wordt samengewerkt tussen publieke, semi-publieke en private partners. Dat moet onder andere resulteren in een time-outaanbod voor de Knoop waarbij een **ontmoetingsplaats** voor natuurliefhebbers, jagers, recreanten, ... wordt gefaciliteerd.